MUHAMMED BÂKIR

Ehl-i beytten olan oniki imâmın beşincisi. Hazreti Hüseyin’in torunu ve İmâm-ı Zeynel’âbidîn’in oğludur. 57 (m. 676) senesinde Medine’de doğdu. 113 (m. 731)’de orada vefât etti. Medine’deki Bakî’ kabristanında babasının yanına defn edildi. Ca’fer-i Sâdık’ın babasıdır. Künyesi Ebû Ca’fer’dir.

Muhammed Bâkır (radıyallahü anh) Medine’nin büyük fıkıh âlimlerindendir. Eshâb-ı kiramdan Hazreti Câbir ve Hazreti Enes ile görüşüp onlardan ve ayrıca Tabiînden olan büyük zâtlardan hadîs-i şerîfler rivâyet etti. Ebû İshâk es-Sebîî, Atâ bin Ebî Rebâh, Âmir bin Dinar, İbn-i Şihâb ez-Zührî, Rebi bin Heysem, Haccâc bin Ertad, Mekhûl eş-Şâmî, İmâm-ı Evzâî, İmâm-ı A’meş, Kâsım bin el-Fadl ve İbn-i Cüreyc, İmâm-ı Buhârî ile İmâm-ı Müslim ve başka âlimler de kendisinden hadîs-i şerîf rivâyet ettiler.

Zamanında, bütün dünyâdaki evliyânın feyz kaynağı olup, evliyâlık yolunda olanlara feyz, bunun vasıtası ile verildi. İmamlığı ondokuz sene sürdü. Bütün ilimlere vâkıf olduğu için kendisine, ilimde ve fazîlette üstün ma’nâsına “Bâkır” denilmiştir.

Hazreti Ebû Bekir ve Hazreti Ömer’i çok severdi. Zamanında ba’zı kimselerin bunlara düşmanlıkta bulunduklarını ve bunu da Ehl-i beyte olan sevgilerinden yaptıklarını iddia ettiklerini duyunca çok üzüldü. Buyurdu ki, “Ben Hazreti Ebû Bekir’le, Hazreti Ömer’e düşmanlık eden kimselerden uzağım. Onlar da benden uzaktır.”

Muhammed Bâkır’ın (radıyallahü anh) ilim ve hikmet dolu sözleri çoktur.

Bir gün, sohbet esnasında, Hazreti Ebû Bekir’den rivâyetle bir hadîs-i şerîf okudular. Orada bulunanlardan birisi dedi ki, “Hayır, bu hadîs-i şerîfin râvisi, Hazreti Ebû Bekir değil, başka bir zâttır.” Bunun üzerine Hazreti İmâm, “Bu hadîs-i şerîfin râvisi Hazreti Ebû Bekir’dir.” buyurdu. O kimse ikna olmayıp, i’tirâza devam edince, İmâm-ı Muhammed Bâkır (radıyallahü anh) toparlandı, ellerini dizlerine koydu ve “Ey Hazreti Ebû Bekir! Bu hadîs-i şerîfin râvisi siz değil misiniz?” dedi. Bunun üzerine “Evet, yâ Muhammed bin Ali, doğru söylüyorsun. O hadîs-i şerîfin râvisi benim” sesi duyuldu ki, herkes bu sesi işitti.

Medine’de bir grup insanlarla oturmuştu. Mübârek başını önüne eğdi. Bir müddet sonra kaldırdı ve “Bir kişi, bir sene sonra Medine’ye gelecek. Üç gün boyunca, dörtbin asker bulunan ordusu ile çok kimseleri öldürecek. Bundan büyük zarar göreceksiniz. Bundan sakınınız!” buyurdu. Buna Medînelilerden küçük bir grup ile Hâşimoğulları inandı. Çoğunluk inanmadılar. Bir sene sonra kendisine inananları alarak Medine’nin dışına çıktılar. Nâfi bin Ezrak ordusu ile geldi. Muhammed Bâkır’ın buyurduğu zararları yaptı. Artık Medîneliler, “Bundan sonra İmâm-ı Bâkır hazretlerinin her sözüne inanırız. Her sözü doğrudur. Çünkü O, Resûlullah efendimizin evlâdındandır” dediler.

Hazreti İmâm-ı Bâkır, İmâm-ı a’zam Ebû Hanîfe’ye (radıyallahü anh) bakıp, “İslâmiyeti bozanlar çoğaldığı zaman, sen onu canlandıracaksın. Sen korkanların kurtarıcısı, şaşıranların sığınağı olacaksın! Sapıkları doğru yola çevireceksin. Allahü teâlâ yardımcın olacak!” buyurdu.

Bir gün Eshâb-ı kiramdan Hazreti Câbir bin Abdullah’ın yanına gitti. Hazreti Câbir’in gözleri kapalı bir halde idi. Selâmını aldıktan sonra, “Sen kimsin?” diye sordu. O da, “Muhammed bin Ali bin Hüseyin’im” dedi. Hazreti Câbir, “Ey Resûlullahın (aleyhisselâm) torunu yanıma gel.” diyerek yanına çağırdı. Müsâfeha yaptıktan sonra dedi ki, “Resûlullah (aleyhisselâm) bana, “Ey Câbir! Sen benim oğullarımdan birini görüp konuşuncaya kadar yaşarsın. Oğlumun adı, Muhammed bin Ali bin Hüseyin’dir. Allahü teâlâ O’na nûr ve hikmet verecektir. Ona benden selâm söyle buyurdu.” Hazreti Câbir, emânet olan Resûlullahın (aleyhisselâm) selâmını sahibine ulaştırdıktan bir müddet sonra vefât etti.

Talebelerinden biri anlatıyor: “Mekke’de idim. Muhammed Bâkır’ı (radıyallahü anh) görmeyi çok arzu ettim. Medine’ye vardığım gece, şiddetli yağmur ve soğuk vardı. Gece yarısı evinin kapısına geldim. Kapıyı vurayım mı, yoksa sabahı bekliyeyim mi diye düşünürken, içerden mübârek sesini işittim. Hizmetçesine “Kalk! Dışarıda biri var, kapıyı aç. O bu gece yağmura tutuldu, hava da soğuk” buyurdu. Kapı açıldı, içeri girdim.

Hazreti Muhammed Bâkır’ın (radıyallahü anh) sohbetinde bulunan bir kimse anlattı. İmâm-ı Bâkır’ın (radıyallahü anh) bir sohbetinde elli kişi kadar vardık. Kûfe’den bir şahıs Muhammed Bâkır’ın huzûruna gelip, “Kûfe’de falan şahıs, senin yanında bir melek olduğunu, o meleğin sana mü’mini, kâfiri, dostunu ve düşmanını haber verdiğini söylüyor” dedi. İmâm-ı Bâkır, “Sen ne iş yaparsın?” diye sordu. O şahıs, “Buğday satarım” deyince, Hazreti İmâm, “Yalan söylüyorsun” buyurdu. O da, “Ara sıra arpa da satarım” dedi. Hazreti İmâm, “Yine yalan söylüyorsun. Senin işin hurma satmaktır” buyurunca, o şahıs hurma satmakla uğraştığını itiraf edip, “Bunu sana kim haber verdi?” diye sordu. Hazreti İmâm’da “Dostumu, düşmanımı haber veren melek bildirdi” buyurdu. Ayrıca O’na, sen falan hastalıktan öleceksin dedi. Bu hâdiseyi nakleden kimse şöyle anlattı: Bir ara Kûfe’ye gitmiştim. O şahsı sordum. Üç gün önce Muhammed Bâkır hazretlerinin söylediği hastalıktan öldü dediler.

Henüz hiçbir şey yok iken kendisini Devrekiye’ye vâli olacağını ve çok geniş topraklara sâhib olacağını kerâmet olarak bildirdi ve gerçekten de bir müddet sonra aynı yere vâli oldu.

Zamanında bulunanlardan biri şöyle anlatıyor: “Muhammed Bâkır ile beraber Halife Hişâm bin Abdülmelik’in evine uğradık. “Bu ev harap olacaktır. Hattâ toprağı başka yere nakledilip taşları açıkta kalacaktır.” buyurdu. Bu söze çok hayret ettim. Halife Hişâm’ın evini kim yıkabilir ki, diye düşündüm. Nihâyet Hişâm vefât edip, yerine oğlu Velîd geçti ve bu evin yıkılmasını emretti. Hakîkaten ev yıkıldı. Toprağını başka yere naklettiler ve taşları açıkta kaldı.” Yine bu kimse şöyle anlatıyor: “Bir gün kendisi ile beraber idik. Zeyd bin Zeynel’âbidîn (radıyallahü anh) bize uğradı ve gitti. O gidince İmâm-ı Muhammed Bâkır şöyle buyurdu: “Bunu şehîd edip, başını gezdirirler. Buraya da getirip, başını bir kamışın üzerine dikerler.” Ben yine çok hayret ettim. Çünkü o zât şehîd edilse bile, Medine’de kamış yoktu. Aradan zaman geçti. Hazreti Zeyd’i şehîd ettiler. Sonra mübârek başını Medine’ye getirdiler. Yanında bir kamış vardı.”

İmâm-ı Muhammed Bâkır (radıyallahü anh) atlı olarak Medine’ye gidiyorlardı. Biraz yol almışlardı ki, karşılarına iki kişi çıktı. Hazreti İmâm: “Bunları yakalayın, bunlar hırsızdır” buyurdu. Hizmetçiler o kişileri tutup bağladılar. Hazreti İmâm, yanında bulunanlardan birine: “Şu dağa çık. Orada bir mağara görürsün, içine gir ve ne bulursan al getir” buyurdu. O kimse denileni yaptı. İçi elbise dolu iki tane bavul getirdi. Başka yerde başka bir bavul daha buldular. Nihâyet Medine’ye geldiklerinde anladılar ki, iki bavulun sahibi şüphelendiği bir kaç kişiyi hâkime bildirmiş, hâkim de onları

çağırmış azarlamaktadır. Hazreti İmâm gelip, “Onları azarlamayınız, hırsızlar bunlardır” deyip elleri bağlı iki kişiyi hâkime teslim etti. Asıl hırsızlar anlaşılınca cezaları verildi. Getirilen iki bavul da sahibine iade edildi. Hırsızlardan biri tövbe, istiğfar etti ve şöyle dedi: “Elhamdülillah ki benim tövbe etmem, Peygamber efendimizin torunlarından olan bu zâtın sayesinde, O’nun bereketi ile olmuştur.” Bundan sonra, Hazreti İmâm o kimseye: “Senin, ceza ile vücûdundan ayrılan parçan, senden yirmi sene önce Cennete gitti” buyurdu. O şahıs bu hâdiseden tam yirmi sene sonra vefât etti. Aradan üç gün geçince yolda buldukları üçüncü bavulun sahibi de geldi. Hazreti İmâm, bavulu hiç açmadığı halde buyurdu ki, “Bu bavulun içinde ikibin altın var. Bin tanesi sana, bin tanesi başkasına âittir. Ayrıca bavulda, şöyle şöyle elbiseler var.” Bavulun sahibi hıristiyan idi. Dedi ki, “Eğer bavulun içindeki emânet olan altınların sahibinin ismini de söylersen doğru söylediğine inanacağım.” Hazreti İmâm, “O kimse, Muhammed bin Abdurrahmân”dır. Sâlih bir zât olup, çok namaz kılar, çok sadaka verir. Şu anda dışarıda seni bekliyor” buyurunca, bavulun sahibi olan hıristiyan müslüman oldu.

Muhammed bin Bâkır (radıyallahü anh) Mekke ile Medine arasında, bir katıra binmiş gidiyordu. Yanında birisi daha vardı ve o da merkeb üzerinde idi. O kişi şöyle anlattı: “Bir ara dağdan aşağı bir kurt inip geldi. İmâm’ın bindiği katırın eyerine ayaklarını koydu. Kendi hâlince ba’zı sesler çıkardı. Hazreti İmâm’a bir şeyler söylediği belli idi. İmâm-ı Muhammed Bâkır (radıyallahü anh) onu dinledikten sonra: “Peki, sen şimdi git, ben arzu ettiğin gibi duâ ederim” buyurdu. Kurt gittikten sonra bana dönüp: “Kurdun ne söylediğini biliyor musun?” diye sordu. Ben, “Allahü teâlâ, Resûlü ve Resûlün torunu bilir” dedim. Buyurdu ki, “Kurt, eşim şiddetli bir ağrıya tutuldu. Duâ buyurun da ondan kurtulsun ve senin dostlarından hiç kimse benim neslime musallat olmasın” dedi ve ben de duâ ettiğimi söyledim.”

Gözleri kör olan Ebû Bâsir anlattı: Bir gün, İmâm-ı Bâkır ile şöyle konuştuk: “Siz Resûlullahın (aleyhisselâm) torunlarındansınız” dedim. “Evet” buyurdu. “Siz Resûlullahın (aleyhisselâm) vârisisiniz” dedim. “Evet” buyurdu. “Peki sizde ölüleri dirilten, körlerin gözlerini açan, baras hastalığını gideren, evlerdeki yiyeceklerden, eşyalardan haber veren kuvvet var mıdır?” dedim. “Evet, Allahü teâlânın izniyle vardır” buyurdu. Yanına yaklaşmamı buyurdu. Ben de yaklaştım. Mübârek elini yüzüme sürdü ve kör olan gözlerim birden açıldı. Görmeye başladım. Tekrar elini yüzüme sürdü. Gözlerim yine görmez oldu. Bunun üzerine buyurdu ki, “Dünyâda gözlerin görüp, âhırette hesaba çekilmek mi istersin, yoksa hesapsız Cennete girmek mi istersin?” diye sordu. Ben, de dünyâda görmeyip, âhırette Cennete hesapsız girmeyi tercih ettim. Gözlerim öyle kaldı.

Uygunsuz bir iş yaparak Hazreti Muhammed Bâkır’ın huzûruna giren birine, “Sakın bir daha o kötü işi yapma! Bu duvarların size perde olduğu gibi, bize de perde olduğunu mu zannediyorsun?” buyurdu.

Büyük zâtlardan birisi şöyle anlatıyor: Bir gün Muhammed Bâkır’ın (radıyallahü anh) yanına girmek için izin istedim. Yanında kardeşlerinden bir kaç kişi var, biraz bekle, dediler. Biraz bekledim. İçeriden oniki kişi çıktı. Dar elbiseler giymişlerdi. Tanımadığım kimselerdi. Selâm verip gittiler. Sonra ben içeri girdim. “Efendim, bu çıkan kimseleri hiç tanımıyoruz, acaba onlar kimlerdi?” diye sordum. “Onlar cinnî olan müslüman kardeşlerinizdir. Siz nasıl gelip, haramdan helâlden suâl soruyorsanız, onlarda gelip soruyorlar” buyurdu.

İmâm-ı Bâkır’ın evinden güzel sesli birinin, Süryanice birşeyler okuduğu ve ağladığı duyuldu. Bu sesi işitenler içeri girince İmâm’dan başka kimseyi göremediler. Kendisine duydukları sesleri sordular. “Filan peygamberin, Allahü teâlâya münâcaatını okuyordum, beni ağlattı” buyurdu.

İbn-i Ukâşe-i Esedi (radıyallahü anh), İmâm-ı Bâkır’ın yanına geldi. İmâm-ı Ca’fer-i Sâdık da oradaydı. İbn-i Ukâşe, “Ca’fer’in evlenme vakti geldi” dedi. Hazreti İmâm bunun üzerine, “Yakında bir yerden esîr satıcısı gelecek ve falan yerde konaklayacaklardır” buyurdu. İbn-i Ukâşe’ye, ağzı mühürlü bir kese altın verdi ve: “O esîr satıcısı gelmiştir, bununla ondan bir câriye satın alın” buyurdu. İbn-i Ukâşe esîr satıcısının yanına gitti. Esîr satıcısı, bütün câriyeleri sattığını, sadece iki tane kaldığını söyledi. İbn-i Ukâşe, “Bir tanesini alalım” dedi. Câriyeyi çıkardılar. Esîr satıcısına, “Kaça satacaksın?” diye sordular. O da “Yetmiş altın karşılığı” dedi. “Biraz ikram et” dediler. Esîr satıcısı: “Bir kuruş ikram etmem” deyince İbn-i Ukâşe, “Bu kesede kaç altın varsa kabûl et” dedi. Satıcı “Noksan olursa kabûl etmem” diye cevap verdi. O sırada orada bulunan ak sakallı, yaşlı bir zât, “Altınları sayın”

dedi. Altınları saydılar. Tam yetmiş altın idi. Câriyeyi alıp, İmâm-ı Bâkır'ın (radıyallahü anh) huzûruna getirdiler. Ca'fer-i Sâdık da orada idi. İmâm-ı Bâkır, o hanıma "Bekâr mısın, dul musun?" buyurdu. O, "Bekârım" dedi. Hazreti İmâm "Bir câriye esîr satıcısının elinden, nasıl olur da bekâr olarak kurtulur?" diye sordu. O hanım, "Esir satıcısı ne zaman yanıma gelse, ak sakallı, yaşlı bir zât gelip ona kuvvetli bir tokat vurur, yanımdan uzaklaştırırdı." Bundan sonra bu hanımla, Ca'fer-i Sâdık nikahlandı. Bu temiz hanımdan, oniki imâmın yedincisi İmâm-ı Mûsâ Kâzım doğdu.

Ca'fer-i Sâdık (radıyallahü anh) şöyle anlatıyor: "Bir gün babam Muhammed Bâkır (radıyallahü anh) "Ömrümün bitmesine beş seneden fazla kalmadı" buyurdu. Vefât ettiği zaman hesapladım. Bu sözü söyledikten sonra tam beş sene geçmişti."

Gece geç vakte kadar ibâdet eder, sonra Allahü teâlâya şöyle yalvararak ağlardı: "Yâ ilâhî! Yâ Rabbî, gece oldu. Gökte yıldızlar var. Herkes uyuyor. Kimsenin sesi çıkmıyor. Yâ Rabbî! Sen dirisin. Her şeyi biliyor, yapılan her şeyi görüyorsun. Uyuman, uyuklaman olamaz. Seni böyle bilmiyen ihsânına kavuşamaz. Sen öyle kuvvet ve kudret sahibisin ki, hiç bir şey, senin, olmasını dilediğin bir şeyin olmasına mâni olamaz. Senin bakî ve ebedî oluşunda, gündüzün bitip gecenin başlaması ve gecenin bitip gündüzün başlaması gibi sebeplerle kesiklik, aksaklık olmaz. Rahmetin o kadar çoktur ki, rahmet kapılarını herkese açmışsın. Sana duâ edenlerin, yalvaranların duâlarını kabûl edersin. İhsân ettiğin ni'metlere hamd edenleri çok sever, onlara daha çok ni'metler verirsin. İnanarak ve güvenerek sana duâ edenler, eli boş dönmezler. Sana güvenen, kapına gelen kimseyi döndürmeğe kimsenin gücü yetmez. Ey Rabbim! Ölümü, kabri ve sana hesab vereceğimi düşündükçe, önümde bunlar olduğunu bildikçe nasıl olur da senden sevinç ve neş'e isteyebilirim. Amel defterimin, sağımdan mı, solumdan mı verileceğini bilemediğim aklıma geldikçe, nasıl olur da senden dünyalık bir şey istiyebilirim? Can alıcı meleğin geleceğini ve canımı alacağını bildiğim halde dünyâ lezzetlerinden nasıl tat alabilirim? Yâ Rabbî! Sana yalvarıyor, senden istiyor, rahmetinden ümid ediyor ve istiyorum ki, ölümümü, hesabımı kolay ve rahat eyle ve sonra azâbı olmayan rahat bir hayat ihsân eyle. Âmin Yârabbel Âlemin."

Oğlu İmâm-ı Ca'fer-i Sâdık (radıyallahü anh) şöyle anlatıyor: Babam bana vasıyyet edip dedi ki: "Vefât ettiğim zaman, beni sen yıka. Çünkü imâmı, imâmdan başkası yıkayamaz. Kardeşin Abdullah da imamlık da' vâsında bulunacaktır, ona karışma, çünkü ömrü çok kısa olacaktır. Namaz kılarken üzerimde bulunan gömleği bana kefen yap ve beni babamın yanına defn et. Kabrime de senden başkası girmesin" buyurdu. Ca'fer-i Sâdık (radıyallahü anh) "Aman'efendim bizi korkutmayınız. Allahü teâlâ gecinden versin, sıhhatiniz de yerindedir" dedi. Hazreti İmâm buyurdu ki, "Bir saat evvel, babam Zeynel' âbidîn'in sesini işittim. Bana "Ey evlâdım Muhammed Bâkır! Vasiyyetlerini çabuk yap. Çünkü senin de bize kavuşmana çok az zaman kaldı" buyurdu. Bundan bir saat kadar sonra babam vefât etti. Babam vefât edince ben yıkadım. Nihâyet kardeşim Abdullah da imamlık da'vâsında bulundu. Fakat babamın bildirdiği gibi ömrü kısa sürdü.

Rivâyet ettiği hadîs-i şerîflerden ba'zıları:

"İlim hazinedir. Anahtarı, sorup öğrenmektir. Sorup öğreniniz ki Allahü teâlâ size merhamet etsin. Zîrâ bunda dört kişiye sevâb vardır. Sorana, öğretene, dinleyene ve onlara uyana."

"Allaha îmândan sonra, aklın icâbı, insanlarla muhabbetli bulunmaktır."

"Ümmetimden büyük günahı olanlara şefaat edeceğim."

"Allahü teâlâ, borcunu ödeyinceye kadar borçlu ile beraberdir. Bu borç Allahü teâlânın kerih gördüğü bir borç olmadıkça."

İmâm-ı Muhammed Bâkır (radıyallahü anh) buyurdular ki: "Yıldırım mü'min olana da isâbet eder, mü'min olmayana da. Ama her an Allahü teâlâyı hatırlayana isâbet etmez."

"Bir kimsenin seni ne kadar çok sevdiğini anlamak istersen, senin o kimseyi ne kadar sevdiğine dikkat et. Ya'nî sen onu ne kadar seviyorsan o da seni o kadar seviyor demektir."

"Allahü teâlânın korkusundan dolayı yaşaran göz, Cehennem ateşinden yanmaz. Ya'nî Cehenneme girmez. Allahü teâlânın rızâsı için bir kimsenin gözünden bir damlacık yaş dökülse, Allahü teâlâ o kimsenin çok günahını affeder."

"Bir kimsenin kalbinde ne kadar kibir varsa, aklında o kadar noksanlık var demektir." "Kul ne kadar duâ ederse, Allahü teâlâ ondan o kadar belâyı giderir."

“Kendisinde mevcûd olan bir kusuru başkasında arayan ve kendi işlemekte olduğu bir aybı başkasına yapmamasını emreden kimse ne kadar kusurludur.”

“Dünya, uykuda gördüğün rü’yâya benzer. Uyandığın zaman hiçbir şey kalmamıştır.”

“Mide ve namusunun iffetini korumak kadar faziletli ibâdet yoktur.”

“Dünyâda insana en iyi yardımcı, din kardeşlerine iyiliktir.”

“Varlıklı zamanında etrâfında dolaşıp, yokluğa düşünce terk eden kimse, ne kötü kişidir.”

Güldüğü zaman “Allahım bana darılma” derdi.

İmâm-ı Muhammed Bâkır (radıyallahü anh) oğlu Ca’fer-i Sâdık’a (radıyallahü anh) şöyle nasîhat etti: “Ey evlâdım! Fâsıklarla arkadaşlıktan çok sakın. Böyle insanlar seni bir lokmaya değişebilir. Cimri olanlarla dost olmaktan da sakın. Zîrâ çok ihtiyâcın olduğu, bir zamanda az bir şey vermekten çekinirler. Yalancılarla dost olma, sana dost görünüp konuşur, ayrılınca hâli değişir. Ahmak olanlarla dostluk arkadaşlık kurma, onlar, sana iyilik yapıyorum zannederek kötülük yaparlar. Akrabayı ziyâreti terk edenle de dost olma. Çünkü, Kur’ân-ı kerîmin üç yerinde böyle kimseyi lâ’netlenmiş olarak gördüm.”

“İlmi ile insanlara fâideli olan bir âlim, bin âbidden daha efdaldir. Böyle bir âlimin vefâtına, şeytan, yetmiş âbidin vefâtına sevindiğinden daha fazla sevinir.”

¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾¾

1) El-A’lâm cild-6, sh. 42

2) Vefeyât-ül-a’yân cild-4, sh. 174

3) Tezkiret-ül-huffâz cild-1, sh. 124

4) Keşf-ul-mahcûb sh. 188 (Urdu tercemesi)

5) Hilyet-ül-evliyâ cild-3, sh. 170

6) Tam İlmihâl Se’âdet-i Ebediyye sh. 1048

7) Fâideli Bilgiler sh. 45

8) Tezkiret-ül-evliyâ sh. 433

9) Rehber Ansiklopedisi cild-12, sh. 286, 287